

EEN LOCKDOWN, OOK ECONOMISCH DE BESTE MAATREGEL

Gert Peersman (column verschenen in De Standaard op 17 maart 2020)

Amper drie weken geleden vertelden vooraanstaande economen nog dat de coronacrisis in de eerste plaats een verstoring van het productieproces was, waardoor het geen zin heeft om de consumptie te stimuleren, en dat de gevolgen van de maatregelen om het coronavirus tegen te houden uiteindelijk erger zullen zijn dan de gevolgen van het virus zelf.

Dat laatste was eerlijk gezegd ook mijn eerste reactie. De economie is ondergeschikt aan de gezondheid, maar beseften de virologen wel dat een recessie veel mensen in armoede duwt, met evengoed ziekte en overlijden tot gevolg? Ik moest alleen nog de wetenschappelijke studies doornemen om mijn argumenten te staven.

Tot mijn verbazing bleek uit al die studies dat sterftcijfers systematisch dalen tijdens recessies. Nader onderzoek leerde dat er weliswaar extra doden vallen door zelfdoding en drugsverslaving, maar dat dit niet opweegt tegen een daling van het aantal doden door arbeids- en verkeersongevallen. Wanneer de economie op een laag pitje draait, verbetert de luchtkwaliteit, hebben mensen meer uren nachtrust en meer tijd om te bewegen. Bovendien gaan mensen bij inkomensverlies besparen op sigaretten, alcohol en restaurantbezoek, waardoor obesitas afneemt en de gezondheid erop vooruit gaat. Kortom, de draconische maatregelen om het coronavirus te bestrijden, zullen onrechtstreeks levens redden.

Daarna heb ik mij op de wetenschappelijke literatuur over virussen en pandemieën gestort om de gevolgen in te schatten. Het was uiteindelijk toch maar een griepje? Dat was een eyeopener. De modellen met exponentiële groei en netwerkeffecten zijn zeer herkenbaar voor economen. Je kunt ook een parallel trekken met het onderscheid tussen micro- en macro-economie. Zo is het als econoom ergerlijk wanneer bijvoorbeeld een ceo zegt dat de overheid zoals een bedrijf gerund zou moeten worden. Qua management misschien wel, maar de maatregelen die een overheid neemt, hebben een totaal andere economische dynamiek. Als individu is het bijvoorbeeld verstandig om te sparen. Doen we dat collectief, inclusief de overheid, dan is dat een economische ramp. Macro-economie is vaak contra-intuïtief, omdat we van nature uit een micro-economische reflex hebben. Zelfs economen hebben er vaak moeite mee.

Bij virussen is er dan weer een verschil tussen bijvoorbeeld individuele resistentie en groepsimmunitet. Een individueel griepje is geen enkel probleem. Hebben we daarentegen collectief een griepje, en is er geen vaccin voor de zwakkeren in de groep, dan is dat een ramp. Een *lockdown party* is voor een individu plezant, maar op macroniveau leidt het tot drama's. Een kleine individuele statistische kans wordt realiteit in een populatie, met alle gevolgen van dien. Net zoals bij economie is dit voor velen moeilijk om te vatten.

Dit maakt mij geen virusspecialist, maar na het lezen van de studies was mijn conclusie: een lockdown is ook economisch de beste maatregel. De economische schade zal veel hoger zijn wanneer er oververhitting in de gezondheidszorg ontstaat, waardoor nog drastischere maatregelen nodig zijn, meer arbeidskrachten tegelijk uitvallen en het vertrouwen een extra klap krijgt.

Een recessie is onvermijdelijk en er is geen precedent voor de huidige situatie, maar bij een externe schok hebben economieën zich al vaak snel kunnen herstellen, zodra de schok zelf is uitgezweet. Net zoals bij ziekte is het cruciaal dat de herstelkracht van de economie zo weinig mogelijk wordt aangetast en dat er geen ongunstige bijwerkingen zijn waarbij belangrijke organen worden aangetast. Dat betekent dat gezonde bedrijven ondertussen niet failliet mogen gaan en werknemers niet permanent in de werkloosheid verzeilen. Ook banken mogen niet wankelen, zodat ze overbruggingskredieten blijven geven.

Dit is niet louter een verstoring van het productieproces: gezinnen die inkomensverlies lijden, moeten zo veel mogelijk ondersteund worden, zodat ze niet de vinger op de knip houden, want dan verspreidt het probleem zich over de hele economie. Het is bovendien zeer belangrijk dat er weinig onzekerheid is over de compensatiemaatregelen, want bij onzekerheid hebben we de reflex om collectief te sparen. Macro-economisch betekent dit dat de regeringen het omgekeerde moeten doen om een ramp te vermijden: meer spenderen. Dat geldt overigens voor iedereen die weinig inkomensverlies heeft.

De compensatiemaatregelen van de Vlaamse regering voor winkels en restaurants en de waarborgen voor bedrijven passen binnen dat plaatje, net zoals ons systeem van tijdelijke werkloosheid. De banken krijgen van de ECB geld toegestopt als ze leningen aan getroffen bedrijven geven, terwijl de kapitaalbuffers die ze sinds de bankencrisis hebben opgebouwd opnieuw aangesproken mogen worden. Er zal nog een versnelling of twee hoger geschakeld moeten worden, maar de eerste economische maatregelen gaan alvast in de goede richting.